

Őskutatás a Bánságban – szépségek, nehézségek, korlátok

Arbeitskreis Ungarndeutscher
Familienforscher

Előadó: dr. Kopp Kristóf
2021. június 4.

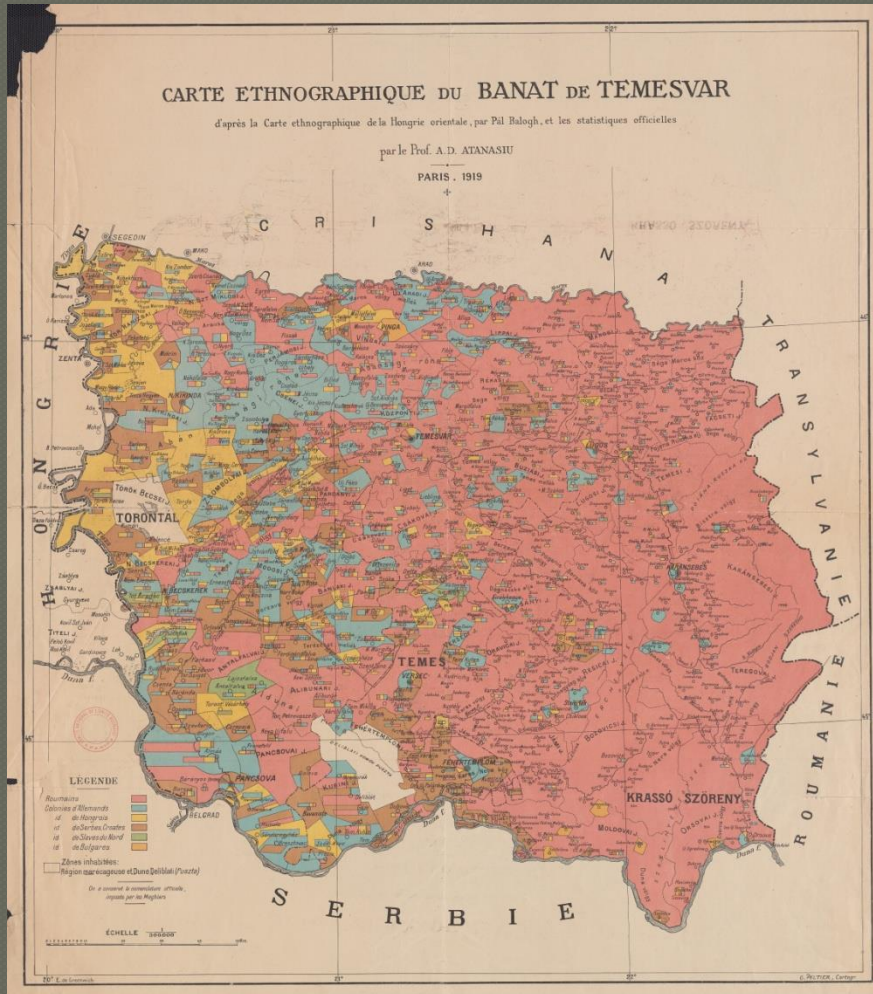
Tartalom

- ◉ A Bánság, földrajzi, politikai meghatározása, múlt, jelen
- ◉ A bánsági (dél-magyarországi) németiség múltja és jelene
- ◉ A családfakutatás forrásai jelenleg
- ◉ Nehézségek, kihívások
- ◉ Fejlődési lehetőségek
- ◉ Saját tapasztalatok

A bánási (dél-magyarországi) némettség múltja és jelene (1)

- A török kiűzése után, 3 nagyobb hullám
- 1724-től, 1763-tól, 18-19. sz. fordulóján
- Szervezett telepítés, Mercy gróf, Savoyai Jenő, Habsburgok

A bánási (dél-magyarországi) németiség múltja és jelene (2)

	<i>Torontál vármegye</i>		<i>Temes vármegye</i>		<i>Krassó-Szörény vármegye</i>		Bánáság összesen	
Teljes lakosság	615 151	100%	500 835	100%	466 147	100%	1 582 133	100%
<i>németek</i>	165 779	27%	165 883	33%	55 883	12%	387 545	24%
<i>magyarok</i>	128 405	21%	79 960	16%	33 787	7%	242 152	15%
<i>románok</i>	86 937	14%	169 030	34%	336 082	72%	592 049	37%
<i>szerbek</i>	199 750	32%	69 905	14%	14 674	3%	284 329	18%
<i>szlovákok</i>	16 143	3%	3 080	1%	2 908	1%	22 131	1%
<i>horvátok</i>	4 203	1%	-	0%	-	0%	4 203	0%

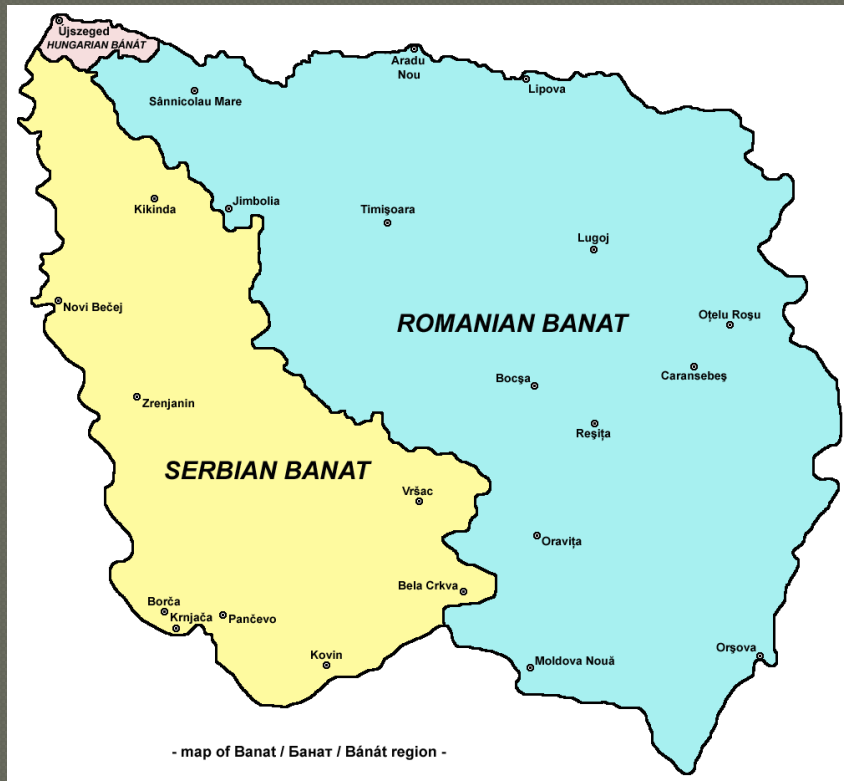
1910-es népszámlálás alapján a románok után a második legnagyobb népcsoport a német a 3 megyében

Fentiek mellett éltek itt bolgárok, csehek, és a Monarchia szinte valamennyi nemzetisége

Felekezetiileg a svábság nagyobb része katolikus, kisebb része evangélikus vallású, nyelvjárásban jelentős különbségek adódtak, ami szintén akadályozta egy egységes bánási német identitás kialakulását

Asszimilációs törekvések a magyar, majd a román/szerb kormányzat részéről 1945 után a jugoszláv részről menekülniük kellett, a román Bánátban az 1990-es évekig éltek egyre csökkenő számban, Ceausescu rezsim „eladta” őket a szászokkal együtt az NSZK-nak, 2001-re kb. 25.000-en maradtak

A bánási (dél-magyarországi) németiség múltja és jelene (3)

Magyarországon 1 db bánáti sváb település maradt, Kübekháza

Szerbiában 4.064 fő vallotta magát németnek a 2011-es népszámláláskor

Utóbbiak jelentős része a Bácskában és a Bánáság Szerbiához tartozó részén él

Romániában is inkább idősebb emberek, vagy vegyes házasságok révén maradt a kb. 25.000 fő

A családfakutatás forrásai jelenleg (1)

- Familysearch.org („Mormonok”) – néhány település van fent, hiányos
- Ancestry.com – katolikus települések közül néhány (Detta, Bogáros, stb.)
- Román (egyházi és állami) levéltárakban személyesen lehet csak kutatni, digitalizálás kezdeti stádiumban van, illetve meg lehet bízni helyi levéltárosokat „taxa” ellenében
- Szerbiai egyházi levéltárak: <http://www.catholic-zr.org.rs/egyhazmegyei-leveltar/> A Nagybecskereki Római Katolikus Püspökség levéltára (magyar nyelvű) – megrendelésre, illetve helyben kutatásra van lehetőség

A családfakutatás forrásai jelenleg (2)

- **Családkönyvek / Ortsfamilienbücher**
  - Különböző németországi szervezetek gondozásában, általában a Bánságból elszármazottak írják
  - Könyv formátumban (több az Akuff könyvtárában is megvan)
  - Online, illetve CD formátumban
  - Ingyenes/fizetős
- **Falutörténet / Ortssippenbücher**
  - Inkább az emberek életét mutatja be, de számos utalás van adott korban az ott lakók neveire, nevezetesebb személyekre
- **Landsmannschaft der Banater Schwaben**
  - <https://www.banater-schwaben.org>
  - A kitelepültek ernyőszervezete, minden településnek van saját szervezete is, szívesen segítenek (német/angol nyelven)
- **Helyi, még meglévő katolikus, evangélikus plébániák**
  - <https://gerhardus.ro/hu/> Temesvári Római Katolikus Püspökség
- **Amerikai sváb szervezetek adatbázisai**
  - <https://www.dvhh.org> Donauschwaben Villages Helping Hands - amerikai sváb szervezet
- **Temetők, temetői nyilvántartások az adott településeken**

Nehézségek, kihívások

- Sok helyen kizárólag személyes kutatás
- Anyakönyvi feldolgozottság mértéke eltérő (település, illetve az onnan kitelepítettek szorgalmán, lelkesedésén múlik)
- Hozzáférések korlátozottak, sokszor borsos árat kérnek érte
- Tárgyi értékek pusztulása, temetők, templomok (érdeklődés hiányában...)
- Szerbiához tartozó települések kutatása szinte lehetetlen

Fejlődési lehetőségek

- Hiányzó települések családkönyveinek elkészítése
- Román levéltárak „megnyitása”
- Digitalizálási projektek
- Romániai német szervezetekkel szorosabb kapcsolat
- Magyar szervezetek is tudnak segíteni, mert a Bánságban sok helyen egymás mellett éltek/élnek (saját tapasztalat Pécska – Szemlak)

Saját tapasztalatok (1)

- Kutatási terület: Torontál megye északi része, Bogáros, Billéd, illetve Árad megyében Szemlak
- Feldolgozottság rendkívül jó, mindhárom településnek van családkönyve, első kettő katolikus, Szemlak pedig evangélikus
- Visszafelé haladva az időben ritkul, illetve ahogy a települések skálája nő, a feldolgozottság is változó (pl. Nagyősz

Saját tapasztalatok (2)

245.				Annus 1851.			
N ^o Curro	Die	Bapti	Nomen	Parentum Baptisati			
	Menſe et Anno	"Sano	Bapti "ſati	Nomen, et Co. gnomen.	Reli gio	Condi tio	Domi cilium
21.	16 ^a Febru arii 1851.	Andreas Winkler Capellan: Bogáros	Petrus	Antonius Simyl Margar. Kliegler	Romani ſarb. cola		Ujhely 46

- Anyakönyvek nagyon szépen olvashatóak általában, rendezett
- Német szervezetek, kutatók segítőkészek, általában angolul is tudnak, van aki magyarul is (idősebb generáció)
- Települések jó része igen jól dokumentált, főleg német oldalról
- Romániai levéltárakkal is jó a kommunikáció, ott még többen beszélnek magyarul

---

**Köszönöm szépen megtisztelő
figyelmeteket!**

Herzlichen Dank für Eure Aufmerksamkeit!